

[Knud Lind]

og Naturstyrelsen, skulle være nået op på ca. 400 personer. Det ville være rart at vide, når statsministeren samtidig fortæller, at man ønsker at prioritere det sådan, at der kommer færre folk i det offentlige.

Endelig vil jeg gerne sige til ministeren, at jeg gerne havde set, om ministeren havde kommenteret spørgsmålet vedrørende indskrænkning af klageadgangen. Det synes jeg nok ministeren kunne have gjort, uden at vi behøvede at tage de store bråvallaslag om resten.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Da Skov- og Naturstyrelsen blev dannet, var der flere kontorer, der blev lagt sammen; derfor er det korrekt, at antallet af personer blev øget. Men det er jo ikke ensbetydende med, at antallet er blevet øget, hvis man ser på den totale sammenlægning, der fandt sted.

Dernæst vil jeg gerne sige det principielle, at netop det at gå over til nettostyret virksomhed giver en anden form for styringsmulighed både for medarbejderne og selvfølgelig også for ledelsen. Og det burde vel sådan set være i overensstemmelse med hr. Knud Linds tankegang.

Når det drejer sig om indskrænkningen af klageadgangen, vil jeg generelt sige, at vi jo netop i forbindelse med vores plandebatoplæg er inde på, at vi skal undersøge mulighederne for en effektivisering af klageadgangsmulighederne, og det er derfor en generel diskussion i forbindelse med hele Miljøministeriets lovgivning, vi ønsker taget på dette felt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

21) Første behandling af lovforslag nr. L 92:

Forslag til lov om ændring af lov om miljø og genteknologi.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88).

Forhandling

Helen Beim (S):

Lovforslag nr. L 92 er jo en genfremsættelse af lovforslag nr. L 171, som blev fremsat for Folketinget 14. januar 1988.

Om lovforslag nr. L 171 kan vi sige, at der på det tidspunkt, da arbejdet blev afbrudt, allerede var foregået et grundigt og stort arbejde i Miljøudvalget – det vidner i hvert fald antallet af bilag om.

Arbejdet med den nye lovgivning vil måske blive fremskyndet en smule, fordi vi stadig står helt og fuldt bag de bemærkninger, fru Dorte Bennedsen på Socialdemokratiets vegne tidligere fremsatte.

Vi skal dog i dag fremhæve, at det i forbindelse med klageadgangen, akkurat ligesom det blev nævnt ved behandlingen af de fire forrige lovforslag, er vort ønske, at det er myndighederne, som giver tilladelse, og at man ikke blot er tilfreds med en anmeldelse. Det er det, vi under udvalgsarbejdet vil fremhæve.

Ligeledes vil jeg fremhæve i dag, at det er med glæde, jeg kan konstatere, at vi ikke skal diskutere emnet cellehybridisering. Det var jo med i det oprindelige lovforslag. Den eneste forskel er, at den tidligere miljøministers forslag er taget ud af det foreliggende lovforslag, og det er vi socialdemokrater glade for.

Disse mindre ændringer af genteknologiloven kan vi støtte. Men samtidig er det, med den rivende udvikling, der foregår inden for hele dette område, nemlig bioteknologien, meget vigtigt – ja, man kan vel næsten sige, det er påkrævet – at vi som folketingsmedlemmer er godt rustet til den debat, som vil komme, når hele genteknologiloven skal til revision i 1989–90.

Derfor skal der fra min side lyde en opfordring til, at Miljøudvalgets formand snarligt får etableret en konference eller miljødag eller høring, eller hvad vi nu kan kalde det, hvor bioteknologi er på programmet. Det vil gøre os endnu bedre rustede til den vigtige debat og dialog, der skal foregå i forbindelse med den rigtige lovrevision, som finder sted om halvandet års tid.

[Helen Beim]

Fuld tilslutning til lovforslaget.

Ole Bernt Henriksen (KF):

På denne eftermiddag, hvor Folketinget er genstand for så megen opmærksomhed, skal vi beskæftige os med mange lovforslag. Det lovforslag, jeg nok finder vanskeligst og måske også mest betydningsfuldt, er så afgjort lovforslag nr. L 92.

Forhistorien er, at vi dels står over for noget, der er meget velkendt, som har fundet sted i mange, mange år, dels over for noget, som lovgivere har haft meget svært ved at håndtere, ikke bare her i Danmark, men også i andre lande, fordi vi ikke har den fulde indsigt i, hvad det i grunden er, vi taler om.

Der optræder her nogle fremmedord – jeg skal ikke citere dem – hvis betydning i sig selv er dobbelt og usikker, og det nødvendiggør, således som ministeren også har været inde på det, at vi gennemfører en ret langvarig proces, som dagens debat er et led i, og hvor vi prøver at finde den helt rigtige lovgivning.

Jeg kan sige, at jeg i hvert fald ser meget frem til diskussionen, når vi skal have loven op til revision, og jeg vil arbejde med revisionen. Jeg vil gerne sige til ministeren, at det er vel i og for sig noget, vi skal fortsætte med og vedvarende forberede os på, indtil det øjeblik kommer, hvor vi går i gang med revisionen. Jeg tror, der er mange ting, vi vil se anderledes på, når vi går i gang med revisionen, i forhold til det syn, vi har på det i dag.

Jeg skal kun gøre en enkelt bemærkning til dette lovforslag, som jeg synes er et meget, meget stort fremskridt. Lovforslaget indeholder ikke forslag om at undtage cellehybridisering fra loven. Ministeren skelner mellem problematisk og uproblematisk cellehybridisering. En af de ting, vi skal beskæftige os med, er, hvad vi forstår ved problematisk, og hvad vi forstår ved uproblematisk.

En særlig ting ved denne lov er, at siden vi begyndte at beskæftige os med emnet, har vi interesseret os umådelig meget for produktionsanlæg og forsøgsanlæg, og det skal vi sikkert blive ved med.

Jeg tror nok, den mest afgørende interesse er knyttet til disciplin og omhu, kort sagt den menneskelige faktor i forbindelse med alle disse ting. Det er nok noget, vi vil komme til at høre meget mere om under lovrevisionen i folketingsåret 1989-90.

Rahbæk Møller (SF):

Hr. Ole Bernt Henriksens slutbemærkning er jeg meget enig i. Den menneskelige faktor er vigtig. Det er også derfor, Det Genteknologiske Råd har påpeget, at der er behov for uddannelse af dem, der beskæftiger sig med genteknologi, og det er derfor, det er så uheldigt, at arbejdsministeren har afvist at gennemføre specielle kurser i genteknologi for laboranter.

I øvrigt synes jeg, at den her debat er lidt af en skyggeforestilling, for vi ved jo, at EF er i færd med at forsøge at undergrave hele denne lovgivning. Jeg skal ikke tage debatten op i dag, den får vi på torsdag, men jeg ved, at sidste torsdag var ministeren til et ret vigtigt møde om sagen. Vi ved stadig ikke, hvad der er sket på dette møde. Måske ministeren vil løfte lidt af sløret i dag.

I øvrigt skal jeg sige om ministerens lovforslag, om de enkelte dele, at det at overføre stor-skalaforsøg fra reglerne om produktion til reglerne om forskning er vi enige i. Der er et klart behov for det. Vi vil godt kigge nærmere på de konkrete omstændigheder og regler for det i udvalget, men i princippet er vi enige i denne ændring.

Når det drejer sig om at ophæve klagers opsættende virkning, er vi til gengæld ikke enige. Vi er selvfølgelig opmærksomme på, at der er forskellige regelsæt i den almindelige miljølov og i denne miljølov, men dette er så nyt et emne. Vi mener, at der ved hjælp af klagers opsættende virkning er kommet oplysninger frem, og derfor er vi ikke rede til på nuværende tidspunkt at opgive den opsættende virkning.

Så har vi bemærket, naturligvis, at ministeren nu ikke mere foreslår cellehybridisering undtaget fra loven, men i stedet vil dispensere sig fra det. Det er jeg egentlig ked af. Jeg vil hellere have en reel debat om cellehybridisering. Det er muligt, at vi burde tage den ud for planters vedkommende og til gengæld have en almindelig regel om, at når nye planter udsættes i miljøet, bør det ledsages af sikkerhedsregler, uanset om de fremkommer på den ene eller den anden måde. Det kunne være en løsning. Men vi vil gerne have debatten om det i hvert fald.

Endelig oplyser ministeren, at arbejdsministeren er indstillet på at undtage klasse I-forsøg fra registrering. Det synes vi er for tidligt. Vi vil gerne have fuldt overblik over, hvad der sker af forsøg på området. Men vi vil da gerne være

[Rahbæk Møller]

med til at kigge på en mere summarisk procedure for anmeldelse af de mest ufarlige forsøg.

Hanne Severinsen (V):

I forhold til tidligere lovforslag er der kun tale om en mindre justering, og i Venstre kan vi støtte forslaget.

Vi synes, det er i orden, at man sidestiller storskalaforsøg med forskning, og håber, at det betyder, at det bliver lettere for virksomheder at komme i gang med den forskning, som danske virksomheder på mange områder er langt forud med, og hvor vi har store muligheder for eksport.

Hvad angår cellehybridisering, skal en bekendtgørelse nu tage de uproblematisk områder ud. Vi vil selvfølgelig nærmere følge, hvordan det foregår, og håber i den almindelige afbureaukratiserings navn, at det i hvert fald bliver nogenlunde nemt at administrere og finde ud af for virksomhederne.

EF blev nævnt af en tidligere taler. Jeg tror, det er vigtigt, at vi følger EF-aspekterne i det her, og at de forskellige EF-lande følger nogenlunde den samme linje. Man kan selvfølgelig gå mange forskellige veje, men det er i hvert fald vigtigt, at vi får en nogenlunde sammenlignelig lovgivning på dette område.

Genteknologien rummer mange udfordringer og mange muligheder og selvfølgelig også farer. Det er vigtigt, at der er en folkelig debat om og forståelse for de her ting. Denne justering mener vi er påkrævet. Det vil vi så støtte.

Knud Lind (FP):

Selv om miljøministeren mener, at ministeren nærmest pr. definition er helt uenig med Fremskridtspartiet, er der faktisk et lovforslag her, hvor vi er næsten rørende enige, men også kun næsten.

Jeg må indledningsvis sige, at Fremskridtspartiet med glæde kan hilse de lempelser, der sker i loven. Reglerne for forsøg i stor målestok, storskalaforsøg kaldet, foreslås ændret, så de svarer til de regler, der gælder for forskning i laboratorier.

Der er imidlertid en enkelt ting: Cellehybridisering på Sukkerfabrikkerne af restplanter udgår af loven. Og den opsættende virkning af klager i produktionssager kører nu efter miljølovens almindelige regler. Om de bliver lavet om senere, ved vi ikke noget om.

Vi må beklage, at man fortsat udelukker muligheden for at gennemføre forsøg med genteknologisk fremstillede planter på friland. Det giver problemer for Sukkerfabrikkerne. Hvis de skal udvikle nye frø, som kan sælges til landmanden, er det nødvendigt at dyrke planterne på friland. Det er ikke nok kun at dyrke dem i laboratoriet. Det vil også være af stor betydning for den industri, der til daglig arbejder med planteforædling, at den får mulighed for markforsøg med gensplejede planter.

Genteknologi har været kendt i ca. 15 år. På trods af mange forsøg er der ikke rapporteret om et eneste tilfælde, hvor genteknologi har ført til skader på miljøet eller på sundheden.

Danmark har i en tid, hvor den øvrige verden liberaliserer, stadig verdens skrappeste regler inden for det område.

Jeg beklager, at denne lovændring ikke er kommet frem før nu. Jeg er ikke sikker på, at det er den nuværende miljøminister, der har smølet med det. Så må jeg sige, at det måske er den tidligere regering. Hvis denne ændring havde været lavet noget hurtigere, var Nordisk Gentoftes produktion nok ikke blevet flyttet til Irland.

Vi giver vores tilsagn til denne ændring, men jeg håber inderligt, at ministeren vil overveje det, jeg sagde vedrørende Sukkerfabrikkernes vanskeligheder med at dyrke på friland.

Marianne Jelved (RV):

Det Radikale Venstre kan støtte forslaget om, at storskalaforsøg udskilles fra produktionssager.

Vi har forstået det sådan, at regulering af disse forsøg skal videreføre principperne fra den dispensationspraksis, der har været efter den gældende lov, og det synes vi egentlig er en udmærket baggrund for at revidere en paragraf i en sådan lov. Man har gjort nogle erfaringer undervejs, og de giver sig så udtryk i en lovændring.

Storskalaforsøg vil altså blive ligestillet med reglerne for forskning. Det er udmærket.

Særskilt godkendelse af et anlæg kan vi godt se at loven stadig væk kræver, hvis man skal bruge organismer ud over klasse I-niveau, og det tror vi også er udmærket.

Det understreges i bemærkningerne, at der vil blive fastsat krav til indeslutningen, og der vil generelt blive krævet høj fysisk indeslutning

[Marianne Jelved]

og sikring mod udledning for storskalaforsøg. Det var noget af det, der blev diskuteret meget uden for Folketinget i foråret.

Ved førstebehandling i foråret stillede vi os positivt over for en parallelisering mellem miljøbeskyttelsesloven og lov om miljø og genteknologi i forbindelse med klagesager.

De fleste virksomheder, der arbejder med genteknologi, skal også godkendes efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, og derfor kan der være noget uhensigtsmæssigt i, at der ikke er parallelitet på det område.

Vi vil godt benytte lejligheden til at gøre opmærksom på, at det fortsat er sådan, at klagemyndigheden eller godkendelsesmyndigheden vil kunne pålægge opsættende virkning, hvis der skønnes at være behov for det.

I foråret, da vi behandlede et tilsvarende lovforslag, var det specielt cellehybridiseringen i eller uden for loven, der var genstand for diskussion, også uden for Folketinget. Vi synes, det er klogt at fastholde cellehybridisering i loven, og vi synes, det er en vis imødekommelse af de ønsker, der har været om at tage cellehybridiseringen ud, at det nu bliver bemærket, at man kan tage de såkaldt uproblematisk cellehybrider ud og regulere dem gennem en bekendtgørelse.

Vi mener ikke, at det behøver at forhindre en fortsat diskussion også om cellehybridisering, sådan som hr. Rahbæk Møller gav udtryk for. Tværtimod vil vi godt opfordre til, at politikere og befolkningen som helhed følger udviklingen på det her område ret tæt. Mange mennesker er usikre, og det er helt forståeligt. Det er vanskeligt for mange mennesker at få tilstrækkelig viden om, hvad det egentlig er, det drejer sig om, når vi taler om genteknologi, og det er også svært at vide, hvad det egentlig er, der foregår rundt omkring.

Derfor skal der som sædvanlig, når vi taler genteknologi, fra min side lyde en opfordring til eksperterne om at gøre sig megen umage med at formidle deres viden og erfaring på dette område bredere ud, end det ofte er tilfældet, og at tage bekymringen i befolkningen alvorligt.

Til slut skal jeg også her, da Kristeligt Folkepartis ordfører ikke kan være til stede, sige, at Kristeligt Folkeparti tilslutter sig lovforslaget.

Lis Noer Holmberg (CD):

Da man sidst behandlede dette forslag om miljø og genteknologi, den 28. januar 1988, udtalte den radikale ordfører – det gjorde hun også i dag – at fagfolk ikke har formidlet deres viden på en sådan måde, at almindelige mennesker kan forstå, hvad genteknologi er for noget.

CD er enig. Det er meget vigtigt, at vi får høringer og oplysninger, så vi får en bredere baggrund at vurdere hele dette problemkompleks på, men vi skal passe på det følelsesladede i vores bedømmelse af sagerne. Det er realiteter, vi har brug for.

Der er sket uheldige ting hen ad vejen, og det slipper vi nok heller ikke uden om fremover, men vi skal som sagt passe på, at vi ikke lovgiver om uskyldige eksperimenter, colibakterier og bagergær og den slags.

Danmark kan ikke sætte sig uden for den udvikling, der foregår. Vi er det land i Europa, der har de strengeste restriktioner på genteknologiens område. Ja, vi er vel det eneste land, der har en speciel lovgivning om genteknologisk arbejde. Det kan blive en katastrofe for et landbrugsland, for vor konkurrenceevne.

Dette skal ikke forstås sådan, at CD ikke mener, at der skal være en vis kontrol med de former for genteknologi, der opleves som farlige eller ukendte, og her tænker vi på eksperimenter med dyr og mennesker. Vi mener blot, at man må være opmærksom på, at vi står over for en udvikling, der kan være lige så epokegørende som den udvikling, der er sket på hele vores kommunikationsområde.

Det, vi har brug for, er en klar klassificering. Efter CD's mening skal der for de ufarlige mikroorganismer ikke være nogen form for godkendelse af laboratorieforhold. Blot skal man meddele, hvad man foretager sig. Eventuelt kunne man føre en logbog, som forevises på forlangende.

Vi kan ikke forlange, at laboratorier kun må anvendes til ufarlige eksperimenter med genteknologi. Det skulle dog gerne være sådan, at man kan bruge laboratorierne på sædvanlig vis uden Arbejdstilsynets indblanding.

For de mere avancerede eksperimenter finder CD det helt i orden, at laboratorier er under en vis kontrol fra myndighederne.

Hvad angår udsætning i miljøet, finder vi det absolut relevant, at dette anmeldes og godkendes, før udsætning finder sted. Dog må der væ-

[Lis Noer Holmberg]

re en tidsfrist, så myndighederne ikke forsinker forsøgene; det kan ikke være meningen.

Det er for CD vigtigt, at landbrug og industri får de bedst mulige betingelser for at klare sig i konkurrencen med andre. Det ville være rart, om Danmark var foregangsland og ikke blot et land, der lader sig skræmme af spøgelse.

Jeg er lidt forbavset over, at vi skal behandle dette lovforslag i dag, når der skal være forhandling her i salen på torsdag om samme emne.

CD vil gå ind i udvalgsarbejdet ud fra samme synspunkter, som vi her har fremlagt.

Dorte Bennedsen (S):

Jeg vil godt i anledning af den sidst faldne bemærkning om, at Arbejdstilsynet skal holde sig uden for vore laboratorier, sige, at hvad enten det gælder denne form for genteknologiske laboratorier eller andre former for laboratorier, så er Arbejdstilsynet – og har det altid været – inde i billedet, og det bør det også fremdeles være.

Det, der bringer mig på talerstolen, er, at fra ministeren har Folketinget modtaget en redegørelse om noget så fint som »Forslag til Rådets direktiv om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer«. Det har ministeren været både i Miljøudvalget og i Folketingets Markedsudvalg om. Hvis jeg ikke er helt galt orienteret, var ministeren også til ministermøde i torsdags, hvor der blev truffet beslutning.

Forslaget har hjemmel i artikel 100 A, og jeg ved, at ministeren i begge udvalg har givet udtryk for, at hun ville søge det overført til artikel 130. Nu vil jeg spørge, om der blev truffet beslutning. Blev hjemmelen artikel 100 A eller blev hjemmelen artikel 130?

Det, der interesserer mig, er selvfølgelig, om ministeren, hvis det ender i, at man fra EF-Kommissionens side holder fast ved, at hjemmelen skal være artikel 100 A, så vil bruge sin paragraf, så vi kan bibeholde de regler, vi har i lovgivningen i dag.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil godt lige sige opfølgende til ministeren, at når jeg så stærkt går ind på området vedrørende sukkerfabrikkerne, vil jeg godt henvise til fagbladet Ingeniøren, nr. 3 af 22. januar

1988, side 9, hvor forstander Leif Kjærgaard fra De Danske Sukkerfabrikker udtrykker tilfredshed med lempelserne, og så siger han:

»Dog udelukkes det fortsat at gennemføre forsøg med genteknologisk fremstillede planter på friland. Det giver problemer med de nye sukkerroer, der skal dyrkes med et specielt ukrudtsmiddel, Glysofat. For at komme videre med roerne er det nødvendigt at dyrke dem på friland. Der skal nemlig produceres frø, der kan sælges til landmanden. Her er det ikke godt nok at dyrke i laboratoriemålestok.«

Det er derfor, jeg håber, at ministeren vil tænke over det og eventuelt tage det med af hensyn til sukkerfabrikationen.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Igen skal jeg takke for de overvejende positive bemærkninger til lovforslaget og igen i og for sig gå ret direkte til besvarelsen af de enkelte spørgsmål.

Jeg vil godt koble den socialdemokratiske ordfører og den konservative ordfører sammen i den forstand, at jeg synes, man måske kunne se en sammenhæng mellem det, fru Helen Beim sagde om en høring eller en konference om bioteknologi, og så loven, som vi skal have op til revision næste år. Jeg synes, det måske kunne være et udmærket grundlag, at vi havde en eller anden form for konference om det her spørgsmål, inden vi fik loven op til revision, sådan at vi alle var mere bekendt med, hvad det egentlig handler om, for det er selvfølgelig et meget vigtigt emne, også set i lidt større perspektiv.

Jeg er meget enig med hr. Ole Bernt Henriksen, når han siger, at det, det drejer sig om, er den omhu, vi lægger for dagen her. Det er ikke så tit, man kan bruge den betegnelse i forbindelse med lovgivningsarbejdet, men det er meget rigtigt, at man kan gøre det her.

Det drejer sig om, at vi i forbindelse med lovgivning om miljø og genteknologi er nødt til at udvise stor omhu, også fordi den menneskelige faktor på både den ene og den anden måde bliver afgørende i denne sammenhæng. Det gælder, hvad vi gør over for mennesker, men særlig også, hvad mennesker kan risikere at gøre over for miljøet og i øvrigt hinanden.

Derfor synes jeg, det er et udmærket forslag, den socialdemokratiske ordfører er kommet med, og jeg synes, at vi skal følge det op engang i løbet af foråret eller sommeren, eller hvornår der nu kan blive plads til det.

[Miljøministeren]

Jeg vil i den sammenhæng bede udvalget tænke lidt over, hvad det er for nogle spørgsmål, man gerne vil have nærmere belyst, sådan at vi kan forberede os på det.

Så vil jeg godt sige til hr. Rahbæk Møller – jeg vender tilbage til spørgsmålet om EF – at jeg er glad for, at hr. Rahbæk Møller i hvert fald er enig i spørgsmålet om storskalaforsøg.

Jeg vil godt komme med et par bemærkninger om det med den opsættende virkning. Vi synes faktisk, at erfaringerne har vist, at hensynet til miljøet i al almindelighed ikke nødvendigvis gør en strammere ordning – altså en ordning med opsættende virkning på det her område – end den, vi har, når det drejer sig om det øvrige miljøområde.

Og når vi mener, at vi godt kan tillade os ikke at have opsættende virkning, er det, fordi den myndighed, der har givet godkendelsen, kan behandle klager med opsættende virkning eller ministeriet kan behandle klager med opsættende virkning. Myndigheden, der godkender, eller ministeriet har en mulighed for at gå ind, dersom man ikke oplever det som en lavrisikosag.

Dermed synes jeg sådan set at man har tilstrækkeligt med – om det er seler eller livrem i denne sag, ved jeg ikke, men en af delene i hvert fald – til, at det er forsvarligt. Jeg vil godt bede SF arbejde lidt med den problemstilling for at se, om man i det store og hele alligevel ikke kan ende med at være enig.

Det er da klart, at virksomheden selv må overveje, om den vil gå i gang, selv om der er en klage. Det er jo den risiko, virksomheden må løbe. Jeg vil godt generelt sige, at jeg tror, vi skal komme ind på det princip. Virksomhederne må selv tage risikoen. Jeg forstår også, at der kan være en vis interesse i den betragtningsform.

Vi skal selvfølgelig som offentlige myndigheder måske lære os selv lidt større robusthed. Selv om der allerede er investeret, kan vi godt gå ind. Hvis vi gør det til et lidt mere generelt princip, tror jeg, at vi begge godt kan have gavn af det, men virksomhederne må selvfølgelig også være indstillet på, at det kan indebære nogle tab.

Når det drejer sig om dette lovforslag på nuværende stadium, må vi nok trods alt sige, at der stort set er tale om, at man i meget vidt omfang bruger et allerede eksisterende produk-

tionsapparat. Det gør, at det bliver særlig – hvad kan man sige? – uhensigtsmæssigt for virksomhederne, hvis klagen får opsættende virkning, og kommer til at virke meget forkert.

Jeg synes derfor, det vil være godt, hvis vi kan undgå den opsættende virkning, når vi samtidig har mulighed for at få den, når vi synes, der er brug for den.

Vi har udtaget cellehybridiseringen, fordi vi har ønsket at tage den uproblematisk del i en bekendtgørelse, og det mener vi kan lade sig gøre. Ja, vi har jo udtaget, at det skulle ændres, om jeg så må sige. Men det behøver ikke at betyde, at vi ikke kan tage en debat om det. Jeg vil foreslå, at det indgår i debatten om den mere generelle revision, vi skal have, og hvor jeg synes det kan være ønskeligt også at diskutere denne type ting.

Spørgsmålet om klasse I-forskning, som man gerne må undtage fra anmeldelse osv., synes jeg man måske må drøfte under udvalgsarbejdet.

Jeg har ikke nogen bemærkninger til fru Hanne Severinsen.

Til hr. Knud Lind vil jeg godt sige, at det ikke er sådan, at DDS, altså Sukkerfabrikkerne, ikke har mulighed for at få udsættelse. Men det kræver, at der kommer en ansøgning. Det er det, det er strandet på i øjeblikket.

Jeg synes ikke, vi skal lempe reglerne på nuværende tidspunkt, før vi dog i det mindste har haft et par ansøgninger eller tre. Det har vi ikke haft. Mig bekendt er der ved at komme en ind i systemet, men den har ikke været der hidtil, og så synes jeg altså ikke det er nødvendigt at lempe.

Tværtimod har vi villet bruge de første sager som prøvesager. Det synes jeg er en sober og rigtig måde at gøre det på. Når vi så har haft dem, kan vi se, om vi skal foretage en mere generel lempelse.

Men jeg vil godt understrege, at det virkelig er et sted, hvor vi skal være forsigtige. Det er ikke sådan, at vi på enhver måde skal blokere, fordi vi kan nedlægge pesticidforbruget og mange andre uheldige kemikaliedoseringer, hvis vi går over til det bioteknologiske; der er også mulighed for højrisiko her, og derfor synes jeg, vi skal være meget omhyggelige, når vi giver de første tilladelser. Jeg synes, det er betryggende, at vi har en omhyggelig procedure. Det er ikke ensbetydende med, at det behøver at være en langsommelig procedure.

[Miljøministeren]

Jeg vil også gerne sige, at er der et område, der er mange myter omkring, så er det dette her område, og Nordisk Gentofte er en af de utallige myter. Nu kan man jo have forskellig glæde af sit EF-medlemskab, men en af dem kan være, at man møder sin irske kollega.

Jeg konfronterede ham med Nordisk Gentofte-sagen og sagde, at jeg godt nok syntes, det var noget stramt – og det uanset hvad der står i Ingeniøren – at man skulle opleve, at man i Irland havde lempeligere tilladelser, end man har i Danmark, når vi i øvrigt sad og kæmpede med rimeligt fælles miljøregler i EF-regi. Det syntes jeg ikke var hensigtsmæssigt for EF-samarbejdet.

Så sagde han, at han syntes også, det var noget stramt, at han skulle høre på den slags. Han var blevet temmelig gal i hovedet, da han fik det præsenteret således, at Irland skulle have lempeligere krav end Danmark, når det drejede sig om miljøet, og han ville godt sige, at det var ikke tilfældet. Det er ikke sådan, at der er lempeligere krav på miljøområdet i Irland, end der er i Danmark. Og det ville han selvfølgelig heller ikke have. Han havde været meget ked af debatten, fordi han selvfølgelig havde fået en masse vrøvl med sine miljøorganisationer, men altså vrøvl, uden at der var nogen basis for det.

Grunden til, at Nordisk Gentofte flytter, er, at man fik EF-egnsudviklingstilskud, og der er ikke andre grunde. Vi kan så diskutere, om det er rimeligt, at man skal have det, eller ej, men det er begrundelsen. Uanset hvad der måtte stå i danske aviser, er det dette, der er årsagen til flytningen, og ikke de miljømæssige krav.

Til fru Lis Noer Holmberg vil jeg bare sige, at vi jo har nogle procedurer her i Folketinget gående ud på, at vi skal behandle nogle særligt udvalgte direktivforslag, som et underudvalg i Markedsudvalget finder det hensigtsmæssigt at behandle ud fra et eller andet kriterium: at det er principielle ting, emnets vigtighed eller lignende, og det er klart, at bioteknologi er et af disse emner. Derfor kommer vi tilbage til emnet ved behandlingen af direktivforslagene på torsdag, hvor jeg også vil kunne oplyse, hvad jeg oplyser nu til fru Dorte Bennedsen, nemlig at der ikke er truffet nogen beslutninger på dette område.

Til fru Dorte Bennedsen vil jeg gerne sige, at der ikke er truffet nogen beslutninger i spørgsmålet om direktiverne vedrørende bioteknolo-

gi, men jeg foreslår, at vi går nærmere ind i den drøftelse, når vi får dem til behandling på torsdag. Der er altså ikke sket noget, og vi har fremført præcis de betragtninger, som jeg har fremført både i Miljøudvalget og i Markedsudvalget om, at vi mente, at det, der foregik, var absolut uacceptabelt.

Når det er sagt, synes jeg faktisk, det også er et problem, at vi ingenting får, for det kan indebære, sådan som udviklingen er i øjeblikket, at der kan sættes noget i gang i andre lande, som meget vel også kan brede sig til Danmark. Derfor synes jeg, vi skal ind i dialogen om, hvordan vi kan komme videre.

Indtil videre er det i hvert fald fuldstændig uacceptabelt, det, der ligger i direktivforslagene, og vi har derfor ikke sagt ja til dem. Men jeg synes også, det er et problem, hvis vi slet ingen form for beskyttelse får i EF.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg skal ganske kort sige til ministeren, at jeg er meget glad for ministerens svar vedrørende Sukkerfabrikkerne. Hvis jeg har forstået det rigtigt, kan De Danske Sukkerfabrikker den dag i morgen henvende sig med en ansøgning om udsætning af planter på friland, og så vil den blive behandlet, i starten selvfølgelig som en prøvesag.

Der er altså en mulighed, forstår jeg, for, at de kan komme igennem med det. Det vil jeg sige tak for.

Rahbæk Møller (SF):

Hvis hr. Knud Lind kendte loven, ville han vide, at ministeren har mulighed for at dispensere, men hun har også lovet at underrette Folketinget, før hun gør det, og det løfte forstår jeg at også den nuværende minister har bekræftet.

Så vil jeg sige om EF-direktivforslagene, at jeg er enig med ministeren i, at det er en fordel at få internationale regler, men jeg er også enig med ministeren i, at det grundlag, man foreløbig er kommet med fra Kommissionens side, ikke duer.

Årsagen til, at jeg tager ordet, er selvfølgelig spørgsmålet om ankerne og deres opsættende virkning. Jeg forstår godt, at virksomhederne gerne vil have denne ændring, især fordi der i begyndelsen, da lovgivningen var ny, var et par tilfælde, hvor sagsbehandlingen var meget

[Rahbæk Møller]

lang. Det er rigtigt, men vi ved også, at det var begyndervanskeligheder. Sådan er det ikke i dag, og så vidt jeg er orienteret, er der ikke exceptionelt lang sagsbehandling på ansøgninger, og jeg må gå ud fra, at det også må gælde anker, som man efterhånden også må have fået en rutine i at behandle rimelig hurtigt.

Derfor forstår jeg ikke den stærke begrundelse for at ændre her. Ministeren siger, at vi jo stadig væk kan stoppe en produktion, hvis en anke medfører, at man opdager, at der er noget, der er galt. Ja, det er rigtigt nok, hvis vi opdager, at der er noget, der er helt pibende galt, direkte farligt. Men problemet er, at vi bevæger os ind på et område, hvor det normalt er manglende viden, der er problemet; vi ved ikke rigtig, hvad der foregår. Og i en situation, hvor myndighederne ikke ved, om noget er farligt, ikke synes, de har tilstrækkelig viden til at erklære det ufarligt, tror jeg, de er meget betænkelige ved at skulle gå ind og bremse et anlæg, der allerede er sat i gang. Der tror jeg at myndighederne i dag står i en meget stærk position.

Jeg vil også henvise til, at der har været meget overflødig hemmelighedskræmmeri. F. eks. var Nordisk Gentoft, der allerede har været nævnt her i dag, nødt til at udlevere nye oplysninger under en ankesag, og jeg tror ikke, man ville have været så villig til at udlevere disse oplysninger, hvis man ikke vidste, at anke havde opsættende virkning og der derfor lå et vist pres på virksomheden. Så kunne den jo bare blive ved og blive ved og prøve at trække den anke ud i det uendelige og gemme det hen og i øvrigt producere los. Derfor tror jeg, at det indtil videre er nødvendigt at beholde den opsættende virkning.

Jeg er enig med de andre ordførere i, at vi på længere sigt selvfølgelig skal have de to regelsæt harmoniseret; det kan vi tage op i forbindelse med den almindelige revision, der alligevel skal foregå inden så længe. Jeg synes, det er for tidligt at ophæve den opsættende virkning af anke nu.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Hr. Rahbæk Møller har jo allerede bekræftet over for hr. Knud Lind, så det behøver jeg for så vidt ikke.

Så vil jeg gerne sige til hr. Rahbæk Møller, at det er rigtigt, at der nu sker en hurtigere sagsbehandling, klart, at der er kommet mere rutine.

Men hr. Rahbæk Møller ved jo også godt, hvor hård konkurrencen er inden for dette område, så selv en måned kan faktisk godt være ganske afgørende. Og det er begrundelsen for at ophæve ud over den begrundelse, at man vel ikke skal pålægge restriktioner, hvor de ikke er oplagt nødvendige; og det er det, vi oplever at de ikke er her.

Jeg synes til gengæld også, at konsekvensen naturligvis skal være, at myndighederne også griber ind. Og det mener jeg man har nogen erfaring med at myndigheder rent faktisk gør, også i andre lande. Hvis vi kigger på andre veludviklede lande, så har de systemer, hvor myndighederne kan gribe ind efterfølgende, og hvor det naturligvis kan koste virksomhederne ganske mange penge.

Her er det klart, at det ikke kan nytte noget, at myndighederne står og fedter i det. De må naturligvis være meget præcise i deres krav, og det er en lidt ny situation i forhold til i dag, hvor vi er mere tilbøjelige til at sige, at nu laver vi den opsættende virkning, og så sættes der ikke så præcise tal på, hvad det egentlig koster. Hvis det derimod efterfølgende skal laves om, ved vi mere præcist, hvad det koster. Jeg tror, at det også kan være en fordel for myndighedsbehandlingen, at man gør sig dette klart.

Hvis det så viser sig, at vi ikke kan få oplysningerne fra virksomhederne, hvis de ikke, om jeg så må sige, er tilliden værdige, så kan vi jo lave det om. Men sådan som det ser ud i øjeblikket, synes jeg ikke, at man behøver at fastholde den opsættende virkning, for vi har mulighed for at gribe ind, hvis vi skønner, at det er nødvendigt.

Og så synes jeg, man skal lade være med at genere mere end højst nødvendigt, men til gengæld være koncentreret om de områder, hvor der er behov for, at myndighederne har en meget fast og meget sikker hånd og er i stand til at gribe ind.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør

[Tredje næstformand]

indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Første behandling af lovforslag nr. L 93:

Forslag til lov om begrænsning af udledning af svovldioxid og kvælstofoxider fra kraftværker.
Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Helge Mortensen (S):**

Dette lovforslag er principielt også i det store og hele en genfremsættelse af det forslag, vi havde til behandling sidste år, men som på grund af folketingsvalget ikke nåede igennem.

Der er nogle positive ændringer i det nye lovforslag, men der er også stadig væk nogle store åbne spørgsmål og problemer, vi skal tage stilling til, også problemer, som eksisterede i det lovforslag, som tidligere har været fremsat.

Det positive er for det første, at der på kvælstofområdet sker en yderligere reduktion under henvisning til de internationale aftaler, som siden er indgået for området. Til det kan jeg kun sige: Så langt, så godt. Disse internationale aftaler kunne sikkert have været endnu bedre, hvis ikke Danmark havde benyttet lejligheden til at ligge i ly af England for at dæmpe de internationale krav i forhold til rensning på fyringsanlæg. Men der er i hvert fald kommet nogle internationale aftaler, og loven er indrettet efter det, og det er positivt.

Jeg synes også, det er positivt, at Amtsrådsforeningen nu direkte i loven inddrages i fastsættelsen af de fremtidige kvoter. Vi kan ikke i al fremtid være tjent med, at der er konflikter mellem de enkelte amter og de enkelte kraftværker, hver gang der er en miljøgodkendelse i gang. Så på det område mener jeg også at ministeren i hvert fald har anskueliggjort en løsning.

Vi har ikke set Amtsrådsforeningens svar endnu, det får vi nok lejlighed til, men vi vil selvfølgelig gerne beskæftige os lidt med, om det er tilfredsstillende og dækkende i forhold til amterne og Amtsrådsforeningen.

Så falder det mig naturligt at sige, at hverken det lovforslag, vi tidligere har behandlet, eller dette her efter Socialdemokratiets opfattelse er tilfredsstillende. Det er et synspunkt, som vi både havde med i det dagsordensforslag, vi fremsatte sammen med SF den 5. november 1987, og i det, som jeg sagde ved førstebehandlingen, og som også har været det mål, vi har forfulgt under udvalgsarbejdet i forbindelse med det sidste lovforslag.

Vi mener, at der bør og at der kan renses mere, også selv om vi tager hensyn til dansk teknologisk udvikling på området, og det har været anstødsstenen i hvert fald for Det Radikale Venstre. Når jeg siger dette, vil jeg gerne henvise til det svar, som vi fik på spørgsmål 14, dateret den 23. marts 1988, og som vi nu har fået optrykt og udsendt til udvalget. Det ligger altså allerede som bilag til dette lovforslag.

Heri påpeges det af dansk industri, at man allerede i dette efterår kunne indgå kontrakter til levering af Haldor Topsøes anlæg i løbet af 1991. Det var det, som vi mente at der skulle være nogle muligheder i.

Derfor er vi meget tilfredse med, at miljøministeren nu har tilkendegivet, at hun vil fastsætte regler for kvælstofilte, der udsendes af de decentrale, naturgasfyrede kraftvarmeværker. Jeg er ikke klar over, hvilken lovhjemmel det bygger på; det er sådan set også ligegyldigt i første omgang. Det centrale er, at ministeren her er gået ind på et område og vil stille specifikke krav til rensning og egentlig også specifikke krav til teknologi, også på værker, der i forvejen er omfattet af kvoteloven, nemlig dem på over 25 MW.

Jeg synes, det er fint, at vi får forslaget; det skal vi hilse velkommen. Vi har selv været med til at efterlyse det, så det er udmærket.

Men med det udgangspunkt kan dette at henvise til kvotelovgivningens efter min opfattelse ikke være nogen barriere for, at der stilles specifikke krav til rensning også af centrale kraftvarmeværker. Vi vil bruge det udgangspunkt, som ministeren her har givet os, til at interessere os for, at denne pressemeddelelse, denne beslutning, som ministeren vil træffe, kan følges op, så der i hvert fald kan stilles krav til nye kraftværker, sådan at også nye kraftværker renser så meget, som det overhovedet er teknisk muligt.